

Piratų partijos programos principai, 3.3 versija

Koreguoti partijos susirinkime 2009 kovo 7 - 8 dienomis

Įvadas

Mes norime pakeisti globalius teisės aktus įtakojančius informacinę visuomenę, kuri nusakoma atvirumu ir masiškumu. Tai bus daroma reikalaujant padidintos pagarbos piliečiams ir jų privatumui, taip pat reformuojant intelektinės nuosavybės įstatymus.

Piratų partijos vertybės yra pagrįstos trejais principais: asmens privatumas turi būti apsaugotas, kultūra ir informacija turi būti laisva, o patentai ir privačios monopolijos žeidžia visuomenę.

Dabar mes esame prižiūrimoje visuomenėje, kurioje praktiškai kiekvienas yra užregistruotas ir stebimas. Tai, kad visi piliečiai yra sekami ir laikomi įtariamaisiais – nesiderina su modernia visuomene. Demokratija reikalauja tvirto privatumo gynimo.

Autorių teisės buvo sukurtos, siekiant paskatinti visuomenės kūrybos procesus, vystymąsi ir raidą, bei kultūros ir informacijos sklaidą. Šių tikslų pasiekimas reikalauja balanso tarp visuomenės poreikio informacijos gavimui bei sklaidai, bei autorių atpažinimo bei kompensacijų poreikio. Mes tikime, kad šiandien autorių teisės yra nesubalansuotos. Kultūra, informacija ir žinios turi būti laisvai prieinamos ir gaunamos visiems lygiais pagrindais. Mes teigiame, kad platus ir sisteminis piktnaudžiavimas šiandieninėmis autorinėmis teisėmis riboja kultūros bei informacijos įvairovę ir prieinamumą.

Privačios monopolijos yra vienos iš didžiausių visuomenės priešų. Taip yra todėl, jog monopolija visada veda prie perdėm didelių kainų ir didelių paslėptų kaštų, kuriuos susimoka piliečiai. Patentai oficialiai įteisina monopolijos idėją. Didelės kompanijos rungtyniauja patentų rekordų siekime, ir tuomet juos, šios kompanijos dažnai naudoja prieš mažąsias kompanijas, kad šios neturėtų galimybių konkuruoti su didesnėmis. Monopolistų tikslai nėra palaikyti sąžiningas kainas ir konkurenciją lygiomis sąlygomis vartotojų naudai, kainos ir kokybės atžvilgiu. Priešingai, patentinė teisė yra naudojama kaip svertas kainų kilimui iki tokio lygio, kurio sąžiningos konkurencijos sąlygomis nebūtų galima pasiekti, ir primesti tokius apribojimus, kurie sąžiningos konkurencijos sąlygomis nebūtų priimtini. Mes norime apriboti galimybę kurti nereikalingoms ir pavojingoms monopolijoms.

Prekių ženklai visų pirma yra vartotojų apsauga. Mes tikime, jog prekių ženklų teisė iš esmės veikia gerai, taigi čia mes nenorime siūlyti jokių pakeitimų.

Demokratija, pilietinės teisės ir laisvės

Asmenis privatumo gynimas yra įstatymiškai reglamentuotas Lietuvos Konstitucijoje. Nuo šios pagrindinės teisės atsiranda keletas kitų svarbių žmogaus teisių kaip: nuomonės, saviraiškos, informacijos laisvė, kultūros ir asmeninio tobulėjimo laisvė. Kiekvienas valdžios bandymas riboti šias teises turi būti užginčytas ir susilaukti stiprių protestų.

Visos valstybės jėgos, sistemos ir kitų metodų formos nukreiptos prieš jos piliečius turi būti peržiūrimos ir tikrinamos išrinktų atstovų. Kai valstybė stebi žmogų, kuris nėra įtariamas kriminaliniu nusikaltimu, tai traktuojama kaip žmogaus teisių pažeidimas ypač netoleruojama forma. Kiekvienam piliečiui turi būti garantuojama teisė į anonimiškumą, kas šiandien numatoma Konstitucijoje ir asmens teisė apibrėžti bei saugoti savo asmeninius duomenis turi būti stiprinama.

Piratų partija yra prieš specialius teroristinių nusikaltimų teisės traktavimus. Aktais įteisintos bausmės už įžeidimus, kurie žeidžia ar grasina Lietuvos piliečiams ar jų nuosavybei yra pakankami. Antiteroristinė teisė, kuri egzistuoja šiandien, legalizuoja apsaugos nuo pavojaus ir rizikos naudojimą kaip represinę priemonę prieš imigrantus ar disidentus.

Valstybė turi gerbti Konstituciją ir praktikoje. Piliečių pagarbą reiškiantys tokie principai kaip kankinimų draudimas, įstatymų vientisumas, legali apsauga, paprastas informacijos perdavimas ir korespondencijos privatumas nėra diskutuoti dalykai. Piratų partija sieks ir dirbs atskleidžiant vyriausybės veiksmus, kurie, partijos manymu, niekaip nesisieja su žmogaus teisėmis, kurių yra tikimasi iš demokratijos. Mes taip pat tikime, jog tokia pagarpa turi būti besąlygiška, paremta kilme, tautybe, religija, lytimi, amžiumi, seksualine orientacija ar politine nuomone.

Korespondencijos privatumas bus padidintas bendru komunikacijos slaptumo lygiu. Turi būti uždrausta pasiklausti telefoninių pokalbių, skaityti svetimus elektroninius laiškus, SMS ar kitas žinutes taip pat kaip dabar yra draudžiama skaityti svetimą pašto korespondenciją. Bet kokia šios taisyklės išlyga kiekvienu atveju turi būti tik gerai pateisinama. Valstybė turi turėti teisę rinkti įkalčius ar sekti pilietį tik jei jis yra įtariamas padaręs nusikaltimą. Valstybė visais kitais atvejais turi laikyti, kad pilietis yra nekaltas ir jo neliesti. Komunikacijos slaptumui turi būti suteikta stipri apsauga.

Mes norime panaikinti taip vadinamą „duomenų saugojimo direktyvą“ ir sustiprinti asmens privatumą.

Piratų partija nesikiša ar Lietuva turi būti ar ne EU nare, bet kadangi mes esame nariais, mes turime bent jau reikalauti, kad tai būtų demokratiška. EU demokratijos trūkumas turi būti iškeltas ir pirmas žingsnis yra išvengti, jog klaidinga konstitucija nebūtų priimta. EU konstitucijos projektas, kurį pasiūlė Nyderlandai ir Prancūzija neturėtų būti priimta, nei jos originale forma nei su kosmetiniais pataisymais tokiais kaip Lisabonos sutartis prieš kurią balsavo Airija.

Sprendimų priėmimas ir valdymas tiek Lietuvoje, tiek EU turi būti charakterizuojamas kaip skaidrus ir atviras. Lietuvos atstovavimas EU visomis prasmėmis turi veikti pagal skaidrumo ir atvirumo politiką.

Demokratija tiek Lietuvoje tiek EU turi būti saugoma.

Kultūra turi būti laisvai prieinama.

Kai autorinių teisių įstatymas buvo priimtas, jis reguliavo tik autoriaus teises, būti atpažintam kūrinio autoriumi. Vėliau ši teisė buvo išplėsta iki komercinės teisės į kūrinių. Mes tikime, kad tai visuomenei yra nepriimtina. Šiandien ekonominė ir

technologinė pažanga autorių teises padarė nesubalansuotas ir suteikė nesąžyningus privalumus keliems dideliems rinkos žaidėjams, kas padidins išlaidas klientams ir bendrai visuomenei. Milijonai klasikinių kūrinių, dainų, filmų ir meno kūrinių yra kaip didelių kompanijų „įkaitai“, tikslinės grupės negali jų (kūrinių) gauti nemokamai, nes kompanijos gal būt planuoja juos kada nors potencialiai pelningai parduoti. Mes norime visus šiuos kūrinius padaryti nemokamus, ir prieinamus kiekvienam, prieš tai kai kūrinių laikmenas sunaikins laikas.

Intelektinės nuosavybės teisės yra būdas leisti įstatymus remiantis materialiomis intelektinės nuosavybės vertės savybėmis.

Idėjos, žinios ir informacija yra iš prigimties ne išimtinės, jų tikroji vertė glūdi tame, jog jomis gali būti dalinamasi ir platinama.

Mes tikime, kad autorinės teisės turi būti sugrąžintos iki jų pirminės kilmės. Įstatymų leidimas turi būti pakeistas taip, kad reguliuotų kūrinių naudojimą ir kopijavimą komerciniu pagrindu. Kopijų dalinimasis, ar kitoks platinimas ar naudojimas kitiems darbams niekada neturėtų būti uždraustas jei tai yra paremta ne komerciniu pagrindu.

Komercinė autorių teisių įstatymo dalis turėtų likti, bet taip pat turėtų būti atidžiai peržiūreta ir reformuota. Autorinių teisių įstatymo idėja visada buvo rasti balansą tarp interesų konflikto ir komercijos. Šiandien šis balansas buvo visiškai prarastas ir privalo būti atstatytas.

Mes norime, kad išskirtinių teisių į autorių kūrinių kopijavimą komerciniais tikslais terminas būtų sumažintas iki penkių metų nuo kūrinio paskelbimo. Komercinė apsauga turėtų būti reguliuojama taip, kad pagrindinės taisyklės leistų laisvai kurti naujus kūrinius remiantis kitais, kurti taip vadinamus išvestinius kūrinius. Kiekviena išimtis turėtų būti aiškiai išdėstyta įstatyme.

Mes norime sukurti pagrįstą ir subalansuotą autorių teisių įstatymą.

Kiekvienas nekomercinis kūrinio įsigijimas, naudojimas, apdorojimas ir sklaida turėtų būti skatinamas. Technologijos, kurios riboja vartotojų legalią teisę į nemokamas ir laisvas informacijos ar kūrinio kopijas ir jų naudojimą, taip vadinamos DRM technologijos turi būti uždraustos. Atvejais, kai tai nėra įmanoma ar draudimas galėtų sukelti didelių nepatogumų vartotojui, produktas turintis DRM technologiją turi bet koku atveju būti pateikiamas su aiškiais įspėjimais.

Kontrakto sąlygos sukurtos, kad išvengti tokių autorinės informacijos sklaidų turi būti deklaruojamos kaip negaliojančios ir nelegalios. Ne komercinė informacijos, žinių sklaida – išskyrus privačią informaciją – neturi būti apribota ar baudžiama. Kaip loginė išvada, mes norime panaikinti privataus kopijavimo kompensaciją.

Mes norime sukurti kultūrinę (informacijos) teisę. („cultural commons“)

Patentai ir privati monopolija žeidžia visuomenę.

Patentai turi daug efektų, kurie žalingi visuomenei. Medicininiai patentai neša atsakomybę už: bereikalingas mirtis nuo ligų, kurios būtų išgydytos jei ne medicininiai patentai, medicininų tyrimų prioritetų iškreipimas, ir bereikalingai aukštų sąskaitų už medicininę priežiūrą augimas turtingesnei pasaulio daliai.

Genų ir gyvybės patentai, veda prie nepagrįstų ir žalojančių pasekmių. Programinės įrangos patentai stabdo techninį IT srities progresą, ir sąlygoja rimtą pavojų Lietuvos ir EU mažoms ir vidutinėms IT kompanijoms.

Patentai tariamai skatina inovacijas gindami tuos, kurie daro išradimus ir investuoja į naujus išradimus ir pramonės technologijas. Vis dažniau patentai ,deja, yra naudojami pagrindė didelių kompanijų, kad šios galėtų apriboti mažesnių kompanijų konkuravimą su jomis lygiomis sąlygomis.

Vietoj to, kad skatinti inovacijas, didelės kompanijos patentus dabar naudoja kaip „patentų uždangas“ (platus patentų tinklas, naudojamas didelių kompanijų, siekiančių sukliudyti mažesnių kompanijų veiklai), karui prieš kitus rinkos žaidėjus, taip stabdant konkurenciją. Šie patentų savininkai dažniausiai net neturi jokios intencijos tolimesniam išradimų ar technologijų vystymui.

Mes tikime, kad patentai jau sužaidė savo žaidimą ir šiandien aktyviai trukdo inovacijoms ir naujų žinių kūrimui. Be to, vien pažiūrėjus į visus produktus ir inovacijas, kurie negali būti patentuojami, rodo, kad patentai yra tikrai nereikalingi – varomoji jėga būti pirmuoju rinkoje yra pakankamas veiksnys kurti inovacijas. Kuriama tam, kad būtų išrandamos inovacijos, pridėdama vertė vartotojams, kovojama su kaina ir gerinama kokybė, o ne tam, kad palaikyti monopolijas. Vietoj išlaidų armijai patentų teisininkų, jas galima panaudoti kuriant tikras inovacijas ir produktus greičiau, kas tikrai atneštų naudą visiems.

Mes norime palaipsniui panaikinti patentų sistemą.

Vietoj patentų teisės naudojimo, didelės kompanijos stengiasi įgyti monopolija ir kitu būdu. Laikydami duomenų saugojimo formatus paslapyje ir kitu būdu trukdant duomenų apsikeitimui ar vengiant to, jie sukuria prisirišimo prie vieno tiekėjo efektą, kas riboja konkurentų galimybes ir kenkia laisvam ir sąžiningam rinkos funkcionavimui. Tai veda į aukštesnes kainas ir mažesni inovacijų lygį. Kai viešasis sektorius sudaro kontraktus ar kuria informaciją, tai turi būti daroma taip, kad aktyviai veiktų prieš informacijos, žinių, idėjų ar koncepcijų monopolijų atsiradimą. Iniciatyvos, tokios kaip vieša prieiga, kas įgalina laisvai prieinamus rezultatus ar duomenis, turi būti skatinamos ir palaikomos.

Privačioms monopolijom turi būti priešinamasi.

Viešasis sektorius turi saugoti ir padaryti dokumentus prieinamus atvirais formatais. Turėtų būti galima bendrauti su institucijomis nebūnant apribotam konkrečiau programinės įrangos tiekėjo. Galimybė viešajam sektoriui, įtraukiant ir mokyklas, naudoti atvirus šaltinius turi būti skatinama.

Atviri formatai ir atviri šaltiniai turi būti skatinami.

Baigiamasis žodis

Mes norime apsaugoti individualių piliečių privatumą ir pagrindines teises. Kai valstybė nuolat kontroliuoja ir įrašinėja savo piliečių komunikaciją tai veda prie piktnaudžiavimo galia, laisvės trūkumu ir netikrumu. Mes reikalaujame šios neteisybės ištaisymo. Mes reikalaujame teisingumo, piliečių laisvės ir demokratijos.

Šiandien intelektinės nuosavybės teisės veda prie: žalingos monopolijos, dėl ko gali kentėti demokratijos bazinės vertybės ir dėl ko inovacija ir žinios nepasiekia piliečių. Mes reikalaujame intelektinę nuosavybę padaryti masine ir prieinama, ji turėtų praturtinti individualaus asmens gyvenimą, įgalinti sveiką verslo klimatą, įkurti žinių ir inovacijų teisę, tai būtų naudinga visai visuomenei.

Mūsų darbas šiuo metu sutelktas į siekius, patekti į seimą ir todėl mes siekiame piliečių teisių atstovavimo seime, kad galėtume įgyvendinti visas šias išsikeltas užduotis.

Piratų partija nesiekia būti administracijos dalis. Mūsų tikslas yra būti svertu seime ir remti administraciją, kuri palaiko mūsų poziciją.

Vienijantis į stiprų judėjimą, mes pasirinkome neremti nei vienos politinės partijos nesusijusios su mūsų čia išdėstytais principais. Mes susivienijome, kad ginti privatumo teisę, reformuoti autorines teises ir panaikinti patentus.